

verre het aanbod, dat de goede trouw wel wat in het gedrang kwam. De Engelsche kunsthandelaar Jenkins verzucht, dat het mooiste lichaam ter wereld zonder kop nu eenmaal onverkoopbaar is. Wie zal het den restaurateurs euvcl duiden, dat zij dan uit voorraad antieke beenen, armen, koppen erbij leverden of, als deze niet voorhanden waren, hen zelf vervaardigen? Wie zal het hun kwalijk nemen, dat zij een bestelde Minerva of Mercurius — dikwijls van nauwkeurig opgegeven hoogte — soms wel wat verdacht prompt leverden? Wie zal zich verwonderen, dat van de negen Muzen, die de beeldhouwer Sergell, de „Zweedsche Phidias”, aan Gustaaf III van Zweden zond, weinige er werkelijk Muzen voorstellen, de meeste koppen niet bij de lichamen hooren en vele ledematen nieuw gemaakt zijn? De uitvoerige opdrachten, die de verzamelaars geven, lokken werkelijk vervalsching uit.

Een voor dezen tijd typische verzameling was de collectie Lansdowne, in 1930 geveild en over de wereld verspreid. Even kenmerkend als de beeldhouwwerken zelf (haast uitsluitend copieën!) zijn de brieven erover van den „leverancier” Gavin Hamilton, uit Rome geschreven aan Lord Shelburne, later markies van Lansdowne. Een sprekend voorbeeld is de zgn. „Diomedes met het geroofde palladium”. Een fragment van een copie naar Myron’s Discuswerper is met behulp van nieuwe beenen, armen, dolk en zgn. palladium en een aan een modernen hals gezetten antieken barbarenkop tot deze min of meer fantastische figuur herschapen. Wanneer Hamilton dit stuk voor £ 200 aanbiedt als pendant van een vroeger geleverden Cincinnatus schrijft hij: „U zult vragen, waarom ik dit beeld voor een Diomedes houd. Ik antwoord daarop: omdat het buitengewoon absurd zou zijn het voor iets anders te houden”. Het argument is wel wat zwak! De ware reden ligt echter waarschijnlijk in een anderen zin van denzelfden brief besloten, waarin Hamilton eraan herinnert, dat Lord Shelburne hem te Rome vertelde zich speciaal voor zulke onderwerpen te interesseeren! Ter verontschuldiging diene, dat de uitvoerige copie, als Diskobolos Massimi bekend, pas eenige jaren later, in 1781, is gevonden en toen eerst de beteekenis van dergelijke figuren duidelijk werd.

Hier en daar laten waarschuwendc stemmen zich hooren. Zoo wijst Barthélemy in zijn veelgelezen *Voyage d’Italie* op de gunstige uitzondering, bij den Torso Belvedere gemaakt. Zoo ook Grosley in zijn *Observations sur l’Italie*, die eraan toevoegt, dat restaureren een gevaarlijke onderneming is, waarbij steeds verloren en nooit gewonnen wordt. In het in 1759 verschenen deel van zijn *Recueil* (III) uit de graaf van Caylus bezwaren tegen al te fantasievolle restauraties, naar aanleiding van de hierboven besproken Venus van Arles, en waarschuwt hij tegen de verwarringen, die zoo vaak ontstaan, omdat